

Manuál pro účastníky projektu KAVKA VE MĚSTĚ

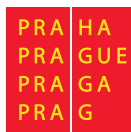
PROJEKT EKOLOGICKÉ VÝCHOVY PRO DĚTI ZE ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Organizuje:

Občanské sdružení ORNITA

Projekt finančně podpořilo:

Hlavní město Praha

Odborní partneři:

Česká společnost ornitologická
Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Praha, říjen 2009

OBSAH

Úvod	strana	3
Co je projekt „KAVKA VE MĚSTĚ“?	strana	4
Co lze všechno v rámci projektu podniknout?	strana	5
Přihláška do soutěže	strana	6
1. Přednáška „O kavce“	strana	7
2. Kavčí hry	strana	8–13
3. Malý mapovatel	strana	14–17
4. Výtvarná soutěž	strana	18
5. Fotografická soutěž	strana	19
6. Literární soutěž	strana	20
7. Kavkovník	strana	21
8. Mediální soutěž	strana	22
Závěrem	strana	23
Soutěžní štítky	strana	24–26
Formulář pro hlášení hnízdění kavky obecné	strana	27
Realizační tým	strana	28

ÚVOD

Dívejte se pozorně na přírodu a pak všechno pochopíte lépe.

Albert Einstein

V současnosti žije ve městech již více než polovina obyvatel naší planety. V hustě osídlené střední Evropě je tento podíl ještě vyšší. Stěhování lidí do měst vede nezdědky k tomu, že ztrácíme kontakt s byt' jen notně pozměněnou přírodou.

Přítom poznání zákonitostí, jak vlastně příroda funguje a jak pomáhá zlepšovat náš každodenní život, je stejně nezbytné a pozoruhodné jako další rozvoj techniky. V dnešním bez nadsázky globalizovaném, informačními technologiemi propojeném světě má proto těžko nahraditelnou roli pedagog, pracovník střediska ekologické výchovy či profesionální nebo dobrovolný ochránce přírody, který dětem i dospělým rozumným způsobem přiblíží přírodu nebo její zbytky, jež mají za domem.

Občanské sdružení Ornita se snaží poutavým způsobem vysvětlit školákům na příkladu modelových živočichů, proč je rozumné pečovat o přírodu a krajinu a jak sami mohou přispět k péči o přírodní prostředí. Letos volba padla na kavku obecnou. Protože jde o ohroženého a zákonem zvláště chráněného živočicha, má každý aktuální a hodnověrný údaj o jeho výskytu nesporný význam.

Přejeme účastníkům projektu při pozorování kavek obecných hodně zajímavých zážitků.

RNDr. Jan Plesník, CSc.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR Praha

Občanské sdružení ORNITA přichází s dalším mapovacím projektem. Po úspěšné „Pražské veverce“, kdy byl sledován populární „chlupatý“ savec, je tentokrát objektem zájmu „obyčejný“ šedočerný pták – kavka obecná. S veverkou obecnou má společné to, že v průběhu poslední čtvrtiny 20. století její početní stavy u nás nápadně poklesly natolik, že nyní je podle „červeného seznamu“ řazena do kategorie „téměř ohrožený“ a je zákonem zvláště chráněna.

Kavka obecná pod vlivem dosud ne zcela jasně pojmenovaných okolností téměř opustila venkovskou krajinu a v současné době u nás hnízdí především v lidských sídlech včetně našeho hlavního města. Školní mládež má tak možnost se s ní setkávat již ráno během cest do školy a odpoledne pak ve svých pozorováních pokračovat.

Věřme, že podle vypracované metodiky se našim mladým ornitologům podaří objevit co nejvíce hnízdicích kavek a v souhrnu tak významně přispějí k poznání současného stavu hnízdního rozšíření a početnosti v některých našich městech.

RNDr. Jaroslav Škopek, PhD.

CO JE PROJEKT „KAVKA VE MĚSTĚ“?

Cíl projektu:

Projekt „Kavka ve městě“ si klade za cíl zmapovat hnízdní lokality kavky obecné v Praze, Kladnu, Slaném, Kralupech nad Vltavou, Příbrami a některých dalších středočeských městech, a to za pomoci žáků místních škol. Data o konkrétních obsazených hnízdních lokalitách (včetně doplňujících informací, např. o umístění hnízda), budou shromažďována minimálně během hnízdní sezóny v roce 2010.

Proč právě kavka?

Kavka obecná (*Corvus monedula*) je zákonem chráněný silně ohrožený druh pěvce. Vzhledem k početnímu úbytku kavek v celé Evropě byla kavka také vybrána jako evropsky významný ptačí druh a její výskyt a hnízdění monitoruje řada odborných skupin po celé Evropě. Kavka je pták žijící a hnízdící v poslední době převážně v zástavbě našich měst (řadíme ji tedy mezi tzv. synantropní ptáky). Současná intenzivní rekonstrukce půdních prostor a střech městských domů stejně tak jako kácení a konzervování starých doupných stromů v městských parcích představují pro kavku zásadní snížení šancí při hledání vhodných hnízdních lokalit. Na základě získaných informací o současných hnízdištích kavek ve větších městech Středočeského kraje bude možné tato hnízdiště dále sledovat a chránit (např. požadovat zachování vleto-vých otvorů do půdních prostor během rekonstrukce domu).

Proč mapují děti?

Kavku v našich městech dlouhodobě sledují odborníci z řad ornitologů, nicméně i oni vzhledem k rozsáhlé rozloze monitorovaných lokalit ocení pomoc pozorných dětských očí. Jenom území hlavního města Prahy představuje plochu o rozloze asi 500 km²! Hustá síť škol pokrývá celé sledované území, děti své okolí většinou dobře znají a pečlivě pozorují, kavku mezi ostatními ptáky spolehlivě rozpoznají a pracovním nadšením a vytrvalostí v pozorování předčí leckterého dospělého. Děti tak mohou svými pozitivními i negativními hlášenými ornitologům i kavkám zásadně pomoci.

Jak bude projekt probíhat?

Projekt je rozčleněn do několika částí a je jen na každé škole, jak a do jaké hloubky se projektu zúčastní. V tomto manuálu je uvedeno mnoho informací o kavce formou her a kvízů – učitelé tak sami mohou děti s kavkou podrobně seznámit např. v rámci hodin přírodopisu, a to v průběhu celého školního roku. Kdo si raději vyslechne hravou přednášku o kavce plnou testů a hádanek, může si ji kdykoli rezervovat u sdružení Ornita. Pokud se děti rozhodnou aktivně hledat a hlásit hnízdění kavek ve svém okolí, mohou tak učinit vyplněním jednoduchého formuláře, který je spolu s metodikou přiložen v tomto manuálu – hnízdní sezóna kavek probíhá zhruba od března do června. Vyhlášena je také celá řada soutěží - více o jednotlivých částech projektu najdete dále v manuálu.

CO LZE VŠECHNO V RÁMCI PROJEKTU PODNIKNOUIT?

Části projektu jsou:

1. „**O kavce**“ – přednáška plná her a kvízů – na objednání zajišťuje sdružení Ornita
2. „**Kavčí hry**“ – náplň a inspirace nejen pro hodiny přírodopisu
3. „**Malý mapovatel**“ – vyhledávání a hlášení obsazených hnízdních lokalit

Soutěže:

4. „**Výtvarná soutěž**“ – kresby a malby na téma „Kavka ve městě“
5. „**Fotografická soutěž**“ – fotografie na téma „Kavka ve městě“
6. „**Literární soutěž**“ – povídka, pohádka nebo reportáž inspirovaná vlastními zážitky v rámci projektu „Kavka ve městě“
7. „**Kavkovník**“ – výtvarné zpracování samostatně stojícího 3D stromu, který je osídlen kolonií kavek – kolektivní práce s materiály jako je papír, pletivo, větve, keramika, modurit apod. Velikost objektu max. 2,5 m (výška).
8. „**Mediální soutěž**“ – soutěž o nejoriginálnější PPT prezentaci o vlastních zážitcích v rámci projektu „Kavka ve městě“

Do soutěže se mohou zapojit žáci školy, která zašle níže přiloženou **příhlášku do projektu** na adresu:
Občanské sdružení ORNITA, Podskalská 12, 128 00 Praha 2 **nejpozději do 15.března 2010.**

Kdo projekt realizuje?

Projekt realizuje Občanské sdružení Ornita. Odborní spolupracovníci jsou spolupracovníky Národního muzea a členy České společnosti ornitologické a Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. Projekt je koncipován jako rozmanitá ekologicko-výchovná akce určená pro žáky I. a II. stupně základních a středních škol. V závislosti na věku a nadšení dětí pro terénní práci lze absolvovat vybrané nebo i všechny části projektu.

PŘIHLÁŠKA DO SOUTĚŽE „KAVKA VE MĚSTĚ“

Název školy: Telefon:

..... e-mail:

Adresa školy:

Ředitel/ka: Telefon:

..... e-mail:

Přihlašujeme se do soutěže „Kavka ve městě“ v kategorii:

(nehodící se škrtněte, uveďte kontaktní osoby za vaši školu, které připravují soutěžní příspěvky v dané kategorii):

• **výtvarné** kontaktní osoba, telefon:

• **fotografické** kontaktní osoba, telefon:

• **literární** kontaktní osoba, telefon:

• **soutěž „KAVKOVNÍK“** kontaktní osoba, telefon:

• **mediální** kontaktní osoba, telefon:

Potvrzujeme, že jsme obdrželi manuál k projektu „Kavka ve městě“ a byli jsme obeznámeni s pravidly soutěže, se kterými souhlasíme.

V Praze dne:

Podpis a razítko zástupce školy:

1. PŘEDNÁŠKA „O KAVCE“

Přednáška „O kavce“ (o délce asi 45 minut) je připravována ve spolupráci s profesionálními ornitology. Mluvené slovo doprovázíme ukázkami živých ptáků, hrami a kvízy.

Během přednášky se děti dozví:

- jak kavka vypadá, komu je podobná a s kým je příbuzná
- jaké vydává kavka zvuky
- kolik kavek je u nás i ve světě
- kde a kdy je u nás možné kavku pozorovat
- co všechno kavka zvládne a jaké má společenské zvyklosti
- čím vším se kavka živí
- kde kavka hnízdí, kolik má mladých
- jak ornitologové kavky kroužkují
- co kavce znesnadňuje úspěšné hnízdění
- kdo jsou nepřátelé našich kavek
- jak kavku chránit
- jak vypadá hnízdní budka pro kavku a jak je snadné ji vyrobit

Všechny informace jsou dětem předávány hravou formou.

Přednášky se účastní i ochočená a šikovná kavka, kterou si mohou děti zblízka prohlédnout.

Máte zájem o naši přednášku nebo potřebujete další informace?

Kontaktujte prosím Veroniku Voldřichovou, e-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

tel.: 603 726 737

2. KAVČÍ HRY

Projekt „Kavka ve městě“ si klade za cíl nabídnout základním školám možnost zapojit jednotlivé části projektu do průřezového tématu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty koncipovaného tak, aby celý projekt mohl být realizován napříč jednotlivými vyučovacími předměty a zajímavou formou doplnil teoretickou výuku na školách.

Nápadité aktivity pro hodiny přírodopisu, zeměpisu, výtvarné i hudební výchovy:

1. **Kavka vypráví** – text pro pedagogy s kontrolními otázkami
2. **Kavka na papíře** – znalostní test a malý zeměpisný úkol
3. **Kavka v pohybu** – webové odkazy na zajímavá videa
4. **Kavka zpívá** – webové odkazy na hlasové nahrávky kavky
5. **Kavka hraje divadlo** – návod k jednoduché divadelní hře
6. **Kavka na procházce** – návod, co zaznamenávat a na co si dát pozor při hledání a sledování kavky

1. Kavka vypráví

Zaposlouchejte se do příběhu kavčího kluka a nechte pracovat svou představivost. Ale poslouchejte pozorně, na konci příběhu Vás čeká několik zvědavých otázek...

Text pro pedagogy:

Dovolte, abych se Vám představil. Jmenuji se kavka obecná a jsem kluk. Zvláštní jméno, vidíte? Ale to vám hned vysvětlím. Kavka je to proto, protože my tak jednoduše zpíváme: „kav kav kav kav kav...“ – to jsme prostě my... Lidé nám vymysleli tohle zvláštní jméno, aby si nás každý hned zapamatoval. A já jsem si už zvykl, i když někdy si říkám, jaké je to jmenovat se třeba Rudolf nebo Břěta... no nic, s tím už nic nenadělám, prostě jsem se jednou narodil jako kavka, tak už kavkou zůstanu.

Bydlíme na půdě jedné staré kostelní věže. To je rozhled, panečku, až se mi z toho občas zatočí hlava. Místa je tu habaděj, tak nás tu bydlí víc – bydlí tu teta, babička, také pár cizích sousedů a také můj bláznivý bratranec – no ale to odbočuji z vyprávění. Prostě ona se každá správná kavka hned cítí lépe v takové malé kolonii, než kdyby tu měla hnízdit sama.

Je tu na věži sice krásně, ale někdy trochu drama. Zrovna včera... Koukám, jak si mamka s taťkou dělají hnízdo z větviček, a najednou buch bác a vlezla k nám ta otravná poštolka. Moc dobře ji znám, bydlí tady kousek a je pěkně našťavaná, že jsme zabrali tuhle bezva věž. Mám z ní docela strach, už jako mláďatům na hnízdě nám vyprávěli o jejím ostrém zobáku a drápech, co roztrhnou ptáčka jako nic – brrrr!!!! Taťka si s ní většinou poradí, trochu se porvou a oba hrozně křičí, ale stejně se bojím, že to ta poštolka jen tak nevzdá, ta věž je opravdu skvělá...

Včera to našťestí zase dobře dopadlo, můj taťka, to je kabrňák, ten nás jen tak nedá... Ale to hnízdo pro moje budoucí sourozence, to už rodiče nedodělali. Mamka stejně říkala, že potřebuje více zvířecích chlupů a peříček, aby byla vajíčka jako v peřince. Prý čekáme velkou rodinu, 5 bráchů, tak musí být všechno dokonale připraveno, protože až budou na světě, tak už nebude na nic čas...

Večer se už našťestí nic moc nedělo, tak jsme mohli v klidu spát a těšit se na ranní snídani. Jo jídlo, to já rád, vždycky mi jen myšlenka na ně zlepší náladu.

Snídat chodíme často do toho velkého parku za kostelem. Bezvadně se tam brouzdá v ranní rose a v trávě se to jenom hemží různými broučky, červíky a všelijakými semínky. Jak jsem si tak pochodoval po trávníku, hezky levá pravá, levá pravá ... najednou na mě zavolal bratranec, že našel něco lepšího. To zas bude něco, pomyslel jsem si, a také že jo. Bratranec tahal nějaký igelitový pytlík z odpadkového koše. Už jsem mu chtěl vynadat, co to dělá za hlouposti, ale najednou koukám a on je v tom sáčku kousek chleba se salámem – tomu neodolám! A tak snídaně byla nakonec lepší než jsem čekal, ještě ten koš trochu prohrabeme odpoledne, ale mamce to radši říkat nebudeme, ona je na tu zdravou přírodní stravu...

V tom parku chodíme také navštěvovat naši druhou tetu. Objevila loni s pár kamarádkami takový starý vykotlaný kaštan a docela obstojně se v něm zabydlely. Na mě jsou ty dutiny trošku moc těsné, ale teta si je nemůže vynachválit – prý jsem ještě moc mladý a nezkušený... Hm, nevím, možná má pravdu, aspoň ji tam tak často neotravuje nějaká poštolka!

Na podzim prý poletíme někam víc do tepla. Mamka mi často večer vypráví o obřích hejnech havranů, ke kterým se prý přidáme a budeme cestovat společně... Prý tisíce a tisíce jiných ptáků, to si neumím vůbec představit, ale už se moc těším. Jak jsem říkal, každá kavka má ráda společnost a já nejsem výjimkou.

Mějte se děti hezky, já zas musím letět... Doufám, že se brzy uvidíme u Vás ve městě, budu Vás z té naší kostelní věže trpělivě vyhlížet...

Otázky:

1. Kdepak byste nejpravděpodobněji našli hnízdo kavky ve svém městě?

- a) na opuštěné půdě staršího domu
- b) v hustých keřích na okraji parku
- c) skryté ve vysoké trávě na opuštěné zahradě

2. Myslíte, že má kavka ráda společnost?

- a) ano, ale nesnese kolem sebe více jak 4-5 jiných kavek
- b) ano, je to hodně společenský pták, hnízdí v koloniích a sdružuje se do velkých hejn
- c) ne, společnost jiných kavek ji stresuje

3. Kolik mládat kavka nejčastěji vyvádí?

- a) jenom jedno
- b) nejčastěji 5
- c) nejčastěji 10

4. Jakým stylem se kavka pohybuje po zemi?

- a) střídá levou a pravou nohu
- b) umí jenom skákat s oběma nohama u sebe
- c) kavka po zemi nechodí ani neskáče, neslétává z korun stromů

5. Se kterým ptákem se kavka často druží a např. během zimy s ním tvoří velká hejna?

- a) vlaštovka obecná
- b) špaček obecný
- c) havran polní

Odpovědi: 1 a, 2 b, 3 b, 4 a, 5 c

2. Kavka na papíře

Malý kvíz

Zakroužkujte správnou odpověď – vždy jen jedna možnost je správně...

1. Jak je asi kavka velká?

- a) asi jako kos
- b) asi jako holub
- c) asi jako vrána

2. Představte si, že vidíte kavku, která má v zobáku chomáč dlouhých chlupů. Copak si pomyslíte?

- a) chudinka, asi hledala mezi odpadky něco dobrého a teď je celá špinavá a zaneřáděná
- b) to bude samec kavky, snaží se pouštět hrůzu na jiného samce.
- c) to je ale chytrý pták – těmi chlupy si určitě vystele hnízdo, které má někde poblíž a jeho mláďata pak budou pěkně v teple a měkkoučku.

3. Jak vypadá hnízdo kavky?

- a) základ tvoří drobné větvičky, které jsou vyplněny měkčím materiálem, např. pírký
- b) je to kulovitá miska smotaná z dlouhých stébel trav
- c) kavka hnízdí poze v dutinách, žádné hnízdo si nestaví

4. Patří kavka mezi pěvce?

- a) ano, je to pěvec
- b) ne, je to šplhavec
- c) ne, je to zástupce letounů

5. Víte, jak kavka zpívá?

- a) cilp calp
- b) tuiiii trrr
- c) kav kav kav

6. Víte, který z uvedených ptáků je nejbližší příbuzný kavky?

- a) datel černý
- b) krkavec velký
- c) lyska černá

7. Kavka při hledání vhodného místa pro hnízdění nepohrdne ani přiměřeně velkou budkou. Je to pro ni bezpečné místo?

- a) ano, pokud je zavěšena vysoko a tak, že se žádná šelma do ní nemůže dostat
- b) není, pokud je chybně umístěna
- c) není, v budkách trpí mláďata velkou zimou a vlhkem

8. Víte, kdy si kavky staví hnízdo?

- a) únor
- b) březen
- c) červen

9. Jakou budku by si kavka asi vybrala z této nabídky?

- a) dno 15 x 12 cm, výška asi 16 cm
- b) dno 20 x 20 cm, výška asi 30 cm
- c) kavka nehází v dutinách, takže budku nikdy neobsadí

10. Patří kavka mezi ohrožené druhy ptáků?

- a) ne, je to běžný a hojný pták v celé Evropě
- b) ano, ale naše zákony ji nechrání
- c) ano, je to dokonce zákonem chráněný silně ohrožený druh pěvce

11. Jakou barvu má oko kavky?

- a) žlutou až oranžovou
- b) hnědou až černou
- c) šedou až modrou

12. Čím krmí rodiče mladé kavky?

- a) hlavně různým hmyzem
- b) mladými pupeny dubu letního a jiných stromů
- c) zralými zrny pšenice a jiných obilovin

13. Jak moc je kavka chytrá?

- a) nijak zvlášť
- b) dokáže používat např. klacík jako nástroj, ale nikdy se nenaučí mluvit
- c) používá různé jednoduché nástroje (klacík, kamínek), imituje zvuky i lidský hlas

Odpovědi: 1b, 2c, 3a, 4a, 5c, 6b, 7b, 8b, 9b, 10c, 11c, 12a, 13c

Malý zeměpisný úkol

Kavky se spolu s havrany na podzim přesunují jihozápadním směrem po Evropě. Naše kavky odlétají na zimu do Německa a Francie a na jejich místo k nám přilétají kavky z Běloruska a Ukrajiny. Najdeš všechny tyto státy na mapě Evropy?

Česká republika

Německo

Francie

Bělorusko

Ukrajina

3. Kavka v pohybu

Na níže uvedených webových adresách naleznete zajímavá nebo ilustrativní videa kavky obecné:

<http://ibc.lynxeds.com/video/eurasian-jackdaw-corvus-monedula/eurasian-jackdaw-common-kestrel-mortal-kombat>

<http://ibc.lynxeds.com/video/eurasian-jackdaw-corvus-monedula/bird-field-waiting-bread-cumbles-be-thrown-him>

<http://ibc.lynxeds.com/video/eurasian-jackdaw-corvus-monedula/bird-scratching-its-head-and-feeding-ground>

<http://ibc.lynxeds.com/video/eurasian-jackdaw-corvus-monedula/two-immature-birds-squabbling-over-food>

<http://ibc.lynxeds.com/video/eurasian-jackdaw-corvus-monedula/bird-roof>

zimní nocoviště – spolu s havrany: <http://urbanextension.wordpress.com/2009/01/04/the-jackdaw-roost-at-sunset-in-sound-motion/>

4. Kavka zpívá

Na níže uvedených webových adresách naleznete hlasové nahrávky kavky obecné:

<http://ibc.lynxeds.com/sound/eurasian-jackdaw-corvus-monedula/small-flock-flying-overhead>

<http://www.prirodainfo.cz/karta.php?cislo=395.00>

5. Kavka hraje divadlo

Co takhle zúročít všechny Vaše nové vědomosti o kavce a zahrát si na kavčí rodinku?

Připravte si krátkou improvizaci o jejich životě a ukažte divákům:

- kde kavky žijí
- jakou potravu si vybírají
- jaké vydávají zvuky
- jak vypadá jejich hnízdo
- kolik mají mláďat

... a vše ostatní, co Vás bude bavit :-)

6. Kavka na procházce

Vydejte se na procházku a hledejte kavku! Naučte se používat Vaše smysly, zrak a sluch k tomu, abyste odhalili kavku ve Vašem okolí... Jistě nějakou najdete a setkání s ní Vás jistě potěší :-) Trénujte své smysly, stopování kavek zúročíte při mapování hnízdišť kavek...

Doporučení:

Nespoléhejte se na paměť. Vše zapisujte přímo na místě. Je dobré chodit ve dvojici nebo trojici, více očí více vidí...

Zapište si:

- datum, hodinu a místo pozorování
- kolik kavek jste viděli
- co kavky dělají?

Co si nezapomenout:

- dalekohled, zápisník, tužku, hodinky nebo mobil

Čeho si všímat:

- zejména hlasové projevy: „kav kav kav kav...“

Vracejte se na stejná místa – proč je to důležité?:

Při první návštěvě určitého místa nemusíte kavku zastihnout – může být v místě, kam nevidíte, např. pod střechem, v dutině...

3. MALÝ MAPOVATEL

Co se bude mapovat?

Sbírat se budou informace o obsazených hnízdních lokalitách kavky obecné.

Kde se bude mapovat?

V Praze, Kladně, Kralupech nad Vltavou, Slaném a jiných středočeských městech.

Kdy se bude mapovat?

Zhruba od počátku března do června 2010: Mapování hnízdních lokalit kavky obecné bude probíhat od jarního „předhnízdniho“ období po sledování vylétaných mláďat.

Jak se zúčastnit?

Snadno – děti budou nejdříve stručně poučeni pedagogem nebo „patronujícím“ ornitologem o metodice mapování a pak už jen stačí mít dostatek formulářů pro sbíraná data.

Zvládneme pracovat dle metodiky?

Zcela jistě. K popsání hnízdišť bude použita standardní metodika požitá při mezinárodních akcích mapování hnízdního výskytu ptáků. Pro děti se předpokládá využití zejména nejsnadnější metody – zastížení ptáka na místě krmení nebo sběru hnízdního materiálu a sledování jeho odletu vedoucí k dohledání hnízda. Jedná se tedy opravdu zejména o všímavé pozorování okolí, a to zvládnou právě děti nejlépe.

Kde je možné získat mapovací formulář?

- formulář je možné okopírovat z tohoto manuálu
- formulář je ke stažení na webových stránkách www.ornita.cz
- formulář bude k dispozici on-line – lze jej vyplnit virtuálně

Bude možné přibývající data nějak sledovat?

Ano, zpracovaná data budou zobrazena na mapě, kterou bude v budoucnu možno průběžně sledovat na webových stránkách www.ornita.cz

Bude nad námi někdo držet patronát? Přeci jenom nejsme ornitologové...

Ano, kdykoli před nebo v průběhu mapování se lze obrátit na sdružení Ornita, které předá dotaz zainteresovaným odborníkům. Některé sledovanější lokality budou ornitologové po domluvě se školou osobně navštěvovat a přeberou nad tímto okrskem opravdový „patronát“.

Budou v rámci tohoto projektu mapovat pouze děti?

Ne, data od žáků škol budou doplněna o údaje získané profesionálními ornitology z Prahy.

Kdo ručí za to, že budou data odborně zpracována?

Odbornou pravdivost a kvalitu dat dle potřeby ověřuje garant projektu nebo jiný profesionální ornitolog. Závěrečné vyhodnocení dat bude provedeno garantem projektu ve spolupráci s aktivními přispěvateli a dalšími spolupracujícími osobami za přispění konzultací s Českou společností ornitologickou a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR.

METODIKA:

Jak si všimnout kavky?

Kavku nejčastěji uslyšíte – ozývá se krátkými štekavými zvuky, které znějí přibližně jako: „kav kav kav kav...“ – pokud zvednete hlavu, určitě přeletující nebo posedávající kavku na střeše zahlédnete...

Jak zjistit hnízdění?

Chování kavek se liší vzhledem k jednotlivým fázím hnízdního období. Pozorným sledováním kavek lze vyvodit např. párování, teritoriální chování a svatební hry dospělých ptáků, stavbu hnízda, krmení mláďat, apod.

Čeho si všímat a co to znamená?

Vzhledem k tomu, že chování kavek se mění v průběhu hnízdní sezóny, uvedeme několik nejtypičtějších příkladů chování ve vztahu k období roku.

	Co kavka dělá?	Co to znamená?	Co mám dělat?
ÚNOR	Na konci února kavky přilétají ze svých zimovišť a hned po přiletu prozkoumávají okolí a hledají vhodná místa k zahnízdění. Lze pozorovat teritoriální šarvátky s konkurenčními druhy (např. poštolka). Některé nedočkavé kavky již sbírají materiál pro stavbu hnízda (v tomto případě se řiď pokyny v oddíle BŘEZEN)	Jaro ještě není v plném proudu, ale nenápadně se již rozhoduje o nejdůležitějším – kdo s kým a kde založí rodinu	Zapiš informace o tom, kdy a kde jsi kavku pozoroval a co dělala, do mapovacího formuláře. Zapamatuj si, kde jsi kavky pozoroval, a zkus toto místo opakovaně navštívit; hnízdní sezóna teprve začíná, vytrvej v pozorování.
BŘEZEN	Kavky provozují zasnubní nebo naopak teritoriální letové hry. Nejvíce času ale kavky tráví sběrem rozmanitého stavebního materiálu pro svá hnízda - ptáci ulamují větvičky stromů nebo je sbírají ze země, létají s nimi v zobáku, škubou papír nebo sbírají chlupy, stébla, peříčka apod.	Ptáci již mají rozhodnuto o místě, kde budou letos hnízdit, a tráví značnou dobu stavbou hnízda – toto je nejlepší čas k vysledování kavčího hnízdiště.	Zapiš informace o tom, kdy a kde jsi kavku pozoroval a co dělala, do mapovacího formuláře. Sleduj, kam kavka nosí stavební materiál (větvíčky, peříčka...) – zalétá pod střechu nebo do dutiny stromu? Pravděpodobně si právě na tomto místě zakládá hnízdo – jde o téměř jisté prokázání hnízdění – zapiš tyto informace do formuláře. Na místo se vrať i za několik dní, čím déle budeš kavku sledovat, tím větší jistotu o možném hnízdění budeš mít.

	Co kavka dělá?	Co to znamená?	Co mám dělat?
DUBEN	<p>Nejčastěji v tuto dobu uvidíš dospělé kavky sbírající potravu na zemi, u košů nebo posedávající na střechách domů.</p> <p>Na konci dubna už lze pozorovat kavky zalétající často na stejném místě pod střechu nebo do dutiny stromu.</p>	<p>Kavky sedí na vajíčkách na hnízdě – to s největší pravděpodobností neuvidíš, protože hnízda jsou v dutinách stromů nebo podkroví domů, kam se nedostaneš.</p> <p>Ale zvýšená frekvence zaletování kavek pod střechu nebo do stromu napovídá, že se v hnízdě již vylíhla mláďata a nyní je musí rodiče často krmit.</p>	Zapiš informace o tom, kdy a kde jsi kavku pozoroval a co dělala, do mapovacího formuláře.
KVĚTEN	<p>Nejčastěji v tuto dobu uvidíš dospělé kavky sbírající potravu na zemi, u košů nebo posedávající na střechách domů.</p> <p>Během května lze pozorovat kavky zalétající často na stejném místě pod střechu nebo do dutiny stromu.</p> <p>Na konci května lze také pozorovat mláďata kavek, nejpravděpodobněji budou sedět na zemi a budou čekat na přilet rodičů, kteří je stále dokrmují.</p>	<p>Zvýšená frekvence zaletování kavek pod střechu nebo do stromu napovídá, že se v hnízdě již vylíhla mláďata a nyní je musí rodiče často krmit.</p> <p>Žebrající „neupravená“ kavka na zemi je mládě, které se snaží křikem a postojem těla obměkčit rodiče a získat od nich další dávku potravy.</p>	Zapiš informace o tom, kdy a kde jsi kavku pozoroval a co dělala, do mapovacího formuláře.
ČERVEN	<p>Nejčastěji v tuto dobu uvidíš dospělé kavky sbírající potravu na zemi, u košů nebo posedávající na střechách domů.</p> <p>Lze také pozorovat mláďata kavek, nejpravděpodobněji budou sedět na zemi a budou čekat na přilet rodičů, kteří je stále dokrmují.</p>	<p>Žebrající „neupravená“ kavka na zemi je mládě, které se snaží křikem a postojem těla obměkčit rodiče a získat od nich další dávku potravy.</p> <p>Hnízdní sezóna pomalu končí, mláďata odrůstají a v dohledné době je už nebude možno rozlišit od dospělých ptáků.</p>	Zapiš informace o tom, kdy a kde jsi kavku pozoroval a co dělala, do mapovacího formuláře.

Našli jste? Výborně!

V případě, že jste vypožorovali, kde kavky hnízdí (nebo tomu vše nasvědčuje), zaznamenejte prosím co nejvíce informací o tomto možném hnízdišti do formuláře. Nejdůležitější jsou samozřejmě informace o přesném umístění hnízda, počtu hnízdících párů a také popis okolí.

Vím jen o jednom hnízdě – má to cenu hlásit?

ANO! ANO! ANO! Všechna data, která mladí průzkumníci zaznamenají a předají k hodnocení, jsou cenná!

Nenašli jste? Také dobře!

Velmi důležitá jsou i negativní hlášení, proto se opravdu neostýchejte ohlásit, že jste kavčí hnízdiště ve svém okolí nenašli – ornitologové Vám i za tyto informace poděkují!

Co s vyplněnými dotazníky?

papírové formuláře zašlete nebo osobně dodejte na adresu:
Občanské sdružení Ornita, Podskalská 7, 128 00 Praha 2
on-line vyplněné formuláře jsou obdrženy automaticky

Data budou zpracována odbornými pracovníky.

Sledujte webové stránky Občanského sdružení ORNITA – www.ornita.cz – zde naleznete nejaktuálnější komentáře k probíhajícímu mapování.

V případě jakýchkoli otázek kontaktujte Občanské sdružení ORNITA.

E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

Tel.: 603 726 737

4. VÝTVARNÁ SOUTĚŽ

V rámci projektu „Kavka ve městě“ je vyhlášena výtvarná soutěž.

Téma:

Kavka ve městě

Kritéria hodnocení soutěžních příspěvků:

1. Celkový výtvarný dojem
2. Věrnost vyobrazení z přírodovědeckého hlediska
3. Originalita
4. Náročnost provedení

Pokyny pro soutěžící:

Do výtvarné kategorie se může zapojit škola odevzdáním maximálně 10 soutěžních výtvarných prací. Výběr si škola určí sama v rámci vlastní školní soutěže.

Formát příspěvků:

A4 (210 x 297 mm) nebo **A3** (297 x 420 mm). Ostatní odevzdané formáty budou ze soutěže vyřazeny!

Všechny odevzdané soutěžní příspěvky musí být opatřeny řádně vyplněným soutěžním štítkem. Ten naleznete v příloze tohoto manuálu.

Odevzdání prací:

Termín odevzdání – 24. květen 2010

Místo odevzdání:

Občanské sdružení Ornita
Podskalská 7
128 00 Praha 2

Osobní předání:

Kontakt: Veronika Voldřichová
Tel.: 603 726 737
E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

5. FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ

V rámci projektu „Kavka ve městě“ je vyhlášena fotografická soutěž.

Téma:

Kavka ve městě

Kritéria hodnocení soutěžních příspěvků:

1. Ostrost a barevnost snímku
2. Výjimečnost nebo náročnost pořízení snímku volně žijícího živočicha
3. Kompozice snímku
4. Výtvarné uspořádání fotografií na podkladové paspartě (v případě souboru více fotografií)

Pokyny pro soutěžící:

Do fotografické kategorie se může škola zapojit odevzdáním max. 5 soutěžních příspěvků, které budou mít následující parametry:

- 1 fotografie formátu A4
- Soubor fotografií, uspořádaný na podkladové barevné čtvrtce, formát 40 x 50 cm
- Soubor fotografií, uspořádaných na podkladové barevné čtvrtce, formát 30 x 40 cm

Výběr nejlepších prací zajišťuje škola v rámci vlastní školní soutěže.

Všechny odevzdané soutěžní příspěvky musí být opatřeny řádně vyplněným soutěžním štítkem – v příloze tohoto manuálu.

Soutěžní štítek

Soutěžní štítek s autorským souhlasem musí být umístěn na zadní straně každého soutěžního příspěvku!

Uveďte značku a typ fotoaparátu (digit./film)

Pasparty na přední stranu nepodepisujte! Hodnocení příspěvků je anonymní.

Soutěžní práce, která nebude označena řádně vyplněným soutěžním štítkem, bude ze soutěže vyřazena.

Odevzdání prací:

Termín odevzdání – 24. květen 2010

Místo odevzdání:

Občanské sdružení Ornita

Podskalská 7

128 00 Praha 2

Osobní předání:

Kontakt: Veronika Voldřichová

Tel.: 603 726 737

E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

6. LITERÁRNÍ SOUTĚŽ

V rámci projektu „Kavka ve městě“ je vyhlášena literární soutěž.

Téma:

Kavka ve městě

Forma:

Povídka, pohádka, básnička nebo reportáž inspirovaná vlastními zážitky v rámci projektu „Kavka ve městě“

Kritéria hodnocení soutěžních příspěvků:

1. Slohová a stylistická správnost
2. Originalita, nápaditost námětu
3. Práce by měla splňovat kritéria vybrané literární formy

Pokyny pro soutěžící:

Do literární kategorie se může škola zapojit odevzdáním maximálně 5 soutěžních prací.

Jejich výběr zajišťuje škola v rámci vlastní školní soutěže.

Všechny odevzdané soutěžní příspěvky musí být opatřeny řádně vyplněným soutěžním štítkem – v příloze tohoto manuálu.

Formát příspěvku:

Maximální rozsah 3 strany A4.

Práce musí být odevzdány 1x v tištěné formě a 1x v digitální – na CD nebo emailem.

Soutěžní štítek

Na úvodní stránce uveďte údaje podle uvedeného soutěžního štítku!

V okénku Technické podrobnosti uveďte druh příspěvku (báseň, povídka, pohádka, atd.).

Soutěžní práce, která nebude řádně označena, bude ze soutěže vyřazena.

Odevzdání prací:

Termín odevzdání – 24. květen 2010

Místo odevzdání:

Občanské sdružení Ornita

Podskalská 7

128 00 Praha 2

Osobní předání:

Kontakt: Veronika Voldřichová

Tel.: 603 726 737

E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

7. KAVKOVNÍK

V rámci projektu „Kavka ve městě“ je vyhlášena speciální tvořivá soutěž pro kolektiv žáků.

Forma:

Žáci se mohou zúčastnit zpracováním samostatně stojícího 3D stromu, který bude osídlen kolonií kavek – využít je možno materiály jako je papír, pletivo, větve, keramika, modurit apod.

Velikost objektu:

max. 2,5 m (výška)

Kritéria hodnocení soutěžních příspěvků:

1. Originalita, nápaditost námětu

Pokyny pro soutěžící:

Do kategorie „Kavkovník“ se může škola zapojit odevzdáním maximálně 2 soutěžních prací.

Jejich výběr zajišťuje škola v rámci vlastní školní soutěže.

Všechny odevzdané soutěžní příspěvky musí být opatřeny řádně vyplněným soutěžním štítkem – v příloze tohoto manuálu.

Soutěžní štítek

Na úvodní stránce uveďte údaje podle uvedeného soutěžního štítku!

Soutěžní práce, která nebude řádně označena, bude ze soutěže vyřazena.

Odevzdání prací:

Práce musí být odevzdány osobně.

Termín odevzdání – 24. květen 2010

Místo odevzdání:

Občanské sdružení Ornita

Podskalská 7

128 00 Praha 2

Osobní předání:

Kontakt: Veronika Voldřichová

Tel.: 603 726 737

E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

8. MEDIÁLNÍ SOUTĚŽ

V rámci projektu „Kavka ve městě“ je vyhlášena mediální soutěž.

Téma:

Kavka ve městě

Forma:

Powerpointová prezentace o vlastních zážitcích v rámci projektu „Kavka ve městě“ - s využitím možných prvků: fotografie, ilustrace, texty, hudební ozvučení, mluvený komentář, animace obrázků a titulků, video – všechny použité fotografie, ilustrace apod. by měly pocházet od žáků a neměly by být nelegálně staženy z internetu, ofoceny z knih apod. (pokud ano, je nutné uvést min. zdroj získaných materiálů).

Kritéria hodnocení soutěžních příspěvků:

1. Originalita
2. Grafická úroveň
3. Kvalita a ostrost snímků a zvuku
4. Věcná správnost z přírodovědeckého hlediska

Pokyny pro soutěžící:

Formát: powerpointová prezentace, formát PPT, max. délka 4 min.

Nosič: DVD nebo CD-ROM

Všechny odevzdané soutěžní příspěvky musí být opatřeny řádně vyplněným soutěžním štítkem – v příloze tohoto manuálu.

Soutěžní štítek

CD opatřete řádně vyplněným soutěžním štítkem!

Soutěžní práce, která nebude řádně označena, bude ze soutěže vyřazena.

Odevzdání prací:

Termín odevzdání – 24. květen 2010

Místo odevzdání:

Občanské sdružení Ornita

Podskalská 7

128 00 Praha 2

Osobní předání:

Kontakt: Veronika Voldřichová

Tel.: 603 726 737

E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

ZÁVĚREM

Milí přátelé,

projekt „Kavka ve městě“ je pokračováním rozsáhlého projektu „Sedmero krkavců“. Skupina krkavcovitých ptáků je zajímavá a fascinující. Věříme, že i sledování kavky bude pro děti atraktivní formou trávení volného času.

Jak jsme si již několikrát ověřili, děti jsou velmi všímavými pozorovateli a pracovitými a spolehlivými pomocníky. Uvědomují si to i profesionální ornitologové a nás těší, že můžeme tyto dvě skupiny propojit v rámci spolupráce na zajímavém a smysluplném projektu, kterým projekt „Kavka ve městě“ bezesporu je. Těšíme se na Vaše zapojení do sledování hnízdních lokalit kavek v Praze a Středočeském kraji, ale budeme rádi i pokud Vás bude kavka „jen“ inspirovat během hodin přírodopisu nebo během různých volnočasových aktivit.

Věříme, že podobně jako předchozí tématické projekty Občanského sdružení ORNITA, Vás i tento inspirovat bude k mnoha aktivitám. Doufáme také, že Vás bude pozorování a sledování kavky bavit a všichni společně se o tomto krásném, inteligentním, ale i ohroženém pěvci žijícím v našem okolí dozvíme něco víc.

Váš realizační tým

KAVKA VE MĚSTĚ – VÝTVARNÁ SOUTĚŽ

Soutěžní štítek – vyplňujte prosím hůlkovým písmem

Jméno a příjmení:	
Věk:	Třída:
Adresa školy:	
Výtvarná práce na téma KAVKA VE MĚSTĚ	
Název díla:	
Formát: <i>A) A4 (210 x 297 mm)</i> <i>B) A3 (297 x 420 mm)</i>	
Technické podrobnosti: <i>Libovolná technika (kresba, akvarel, tempera, pastel, kombinovaná technika...)</i>	
Podpis autora:	
Autorský souhlas: <i>Souhlasím, aby práce mého dítěte byla vystavena či jinak použita při propagačních akcích Občanského sdružení Orníta.</i> Pozn.: Zasláné práce se autorům nevracejí.	
Datum:	Podpis zákonného zástupce dítěte (autora):

KAVKA VE MĚSTĚ – FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ

Soutěžní štítek – vyplňujte prosím hůlkovým písmem

Jméno a příjmení:	
Věk:	Třída:
Adresa školy:	
Fotografie na téma KAVKA VE MĚSTĚ	
Název díla:	
Formát: <i>A) 1 fotografie formátu A4</i> <i>B) soubor fotografií uspořádaný na barevné čtverci, formát 40 x 50 cm</i> <i>C) soubor fotografií uspořádaný na barevné čtverci, formát 30 x 40 cm</i>	
Technické podrobnosti: <i>Uveďte značku a typ (digitální nebo klasický) fotoaparátu:</i>	
Podpis autora:	
Autorský souhlas: <i>Souhlasím, aby práce mého dítěte byla vystavena či jinak použita při propagačních akcích Občanského sdružení Orníta.</i> Pozn.: Zasláné práce se autorům nevracejí.	
Datum:	Podpis zákonného zástupce dítěte (autora):

KAVKA VE MĚSTĚ – LITERÁRNÍ SOUTĚŽ

Soutěžní štítek – vyplňujte prosím hůlkovým písmem

Jméno a příjmení:	
Věk:	Třída:
Adresa školy:	
Literární práce o KAVCE OBECNĚ	
Název díla:	
Forma: A) báseň B) pohádka C) povídka D) novinový článek (zakroužkujte)	
Technické podrobnosti: <i>Práce musí být odevzdány 1x v tištěné formě (max. rozsah 3 str. A4) a 1x v digitální formě na disketě nebo CD ve formátu Word (.doc).</i>	
Podpis autora:	
Autorský souhlas: <i>Souhlasím, aby práce mého dítěte byla vystavena či jinak použita při propagačních akcích občanského sdružení Ornita.</i> Pozn.: Zasláné práce se autorům nevracejí.	
Datum:	Podpis zákonného zástupce dítěte (autora):

KAVKA VE MĚSTĚ – KAVKOVNÍK

Soutěžní štítek – vyplňujte prosím hůlkovým písmem

Jméno a příjmení:	
Věk:	Třída:
Adresa školy:	
Práce na téma KAVKOVNÍK	
Název díla:	
Výška „kavkovníku“:	
Použitý materiál:	
Podpis autora:	
Autorský souhlas: <i>Souhlasím, aby práce mého dítěte byla vystavena či jinak použita při propagačních akcích občanského sdružení Ornita.</i> Pozn.: Zasláné práce se autorům nevracejí.	
Datum	Podpis zákonného zástupce dítěte (autora):

KAVKA VE MĚSTĚ – MEDIÁLNÍ SOUTĚŽ

Soutěžní štítek – vyplňujte prosím hůlkovým písmem

Jméno a příjmení:	
Věk:	Třída:
Adresa školy:	
Samostatná práce na ornitologické téma KAVKA VE MĚSTĚ	
Název díla:	
Formát: <i>Powerpointová prezentace (.ppt)</i>	
Technické podrobnosti: <i>A) Max. čas 4 min. u prezentace s automatickým časováním. B) Max. 20 snímků u „klikací“ prezentace bez automat. časování. Celková délka videí a zvukových souborů nesmí ani zde přesáhnout 4 min.</i>	
Podpis autora:	
Autorský souhlas: <i>Souhlasím, aby práce mého dítěte byla vystavena či jinak použita při propagačních akcích občanského sdružení Ornita.</i> Pozn.: Zasláné práce se autorům nevracejí.	
Datum	Podpis zákonného zástupce dítěte (autora):

HLÁŠENÍ VÝSKYTU KAVKY OBECNÉ

1) **zjištění výskytu kavky:** (adresa domu, případně popis umístění, pokud jde o park atp.)

.....
.....

2) **jde o pár nebo kolonii?** (škrtněte, co se nehodí, nebo zakroužkujte svoji odpověď)

a) kavka byla sama

b) pár

c) jiný počet

.....

3) **datum a čas pozorování** (uvedte i více dnů)

.....

4) **způsob prokázání hnízdění:** (příklad zápisu pozorování: ptáci s hnízdním materiálem / krmením zalétají pod střechu / do dutiny atd.)

.....

.....

.....

Hlášení zpracoval:

Jméno pozorovatele:

Adresa

E-mail: Telefon:

Škola (organizace)
.....

Poznámka:

Hlášení zašlete:

1. Na adresu: Občanské sdružení ORNITA, Podskalská 7, 128 00 Praha 2

2. E-mailem na adresu: info@ornita.cz

Další ohlášení výskytu kavek můžete také zadat prostřednictvím webové stránky www.ornita.cz, kde je k dispozici interaktivní mapa. Děkujeme Vám za spolupráci!

Veronika Voldřichová, vedoucí projektu, kontakt: 603 726 737

Realizační tým a kontakty

Občanské sdružení Ornita

Podskalská 7
128 00 Praha 2

E-mail: veronika.voldrichova@ornita.cz

Tel.: 603 726 737

www.ornita.cz

Veronika Voldřichová – vedoucí projektu

RNDr. Jan Řezníček – odborná spolupráce

RNDr. Lubomír Peške, CSc. – garant projektu

RNDr. Jaroslav Škopek, PhD. – odborná spolupráce

Prom. biol. Světlana Vránová – odborná spolupráce

Mgr. Jana Bendová – odborná spolupráce